

[Per Federspiel.]

egentlige sikkerhedsproblem behandles og behandles sagligt: inden for NATO-rådet?

Det kunne tages op alene af den grund, at det inden for NATO-landene, så vidt jeg har kunnet slutte mig til det, er den enstemmige opfattelse, at afspændingsprocessen inden for NATO må gå videre eller rettere sagt, NATOs bestræbelser for at fremme afspændingsprocessen må gå videre. Vi har jo ikke her i Danmark og inden for Vesteuropa for den sags skyld nogen større mulighed for at føre en selvstændig afspændingspolitik. Vi kan støtte de bestræbelser, der er, for at tilvejebringe en afspænding i forholdet USA-Sovjetunionen; det er i dette forhold, at også den væsentlige øst-blokinteresse i en afspænding ligger. Og selv om der fra østeuropæisk og østtysk side tales om frygten for en tysk revanchisme, tror jeg, det står alle klart, der har haft lejlighed til at have kontakter med folk fra østlandene, at der er ikke nogen større overbevisning i den slags udtalelser; det er noget, man nu engang skal sige, men det er ikke noget, man behøver at tro på.

Som hr. Per Hækkerup også nævnte det, er det ganske klart, at denne afspændingspolitik har sin absolutte grænse. Den kan ikke gå videre end til de meget trinvis forsøg på at skabe forbedrede relationer mellem grupper af østlande og grupper af vestlande eller mellem enkelte østlande og enkelte vestlande. Der er ikke nogen mulighed for, så langt man kan se frem i tiden, med den politik, der føres fra Sovjetunionens side, at komme til egentlige politiske drøftelser. Jeg tror heller ikke, at det i sig selv er væsentligt. Det, der er væsentligt, er, at man gør sig klart, at vi må gå ud fra de bestående kendsgerninger, at det ikke kan nytte noget, at vi opkaster visse politiske mål som idealer og arbejder ud fra den forudsætning, at disse ting er realiteter.

Som et led i den integration, der er et nødvendigt led i vor sikkerhedspolitik, må vi naturligvis også se vore egne markedsproblemer. Jeg skal ikke gå så forfærdelig meget ind på det, der hidtil er sagt om dette spørgsmål. Jeg var meget taknemlig for økonomiministerens udtalelse om, at målsætningen i vor europæiske politik er uforandret, det må være det udvidede fællesmarked, det udvidede økonomiske europæi-

ske fællesskab, der er det mål, som vi ikke kan lade os afede fra. På den anden side skal vi naturligvis ikke afvise overgangsløsninger, midlertidige løsninger, blot disse ikke kompromitterer den endelige målsætning. Det er heller ikke hensigten med de nordiske forhandlinger, ikke fra noget af de nordiske landes side.

Jeg vil gerne gøre nogle enkelte bemærkninger om den tale, der har været mange steder i den offentlige debat om en nordisk toldunion. Jeg minder her om, hvad jeg for et øjeblik siden citerede, Jean Reys udtalelse om, at toldunioner hører til i det 19. århundrede, det 20. århundrede må være de økonomiske unioners tid.

Der er jo noget umiddelbart besnærende i dette, at tolden falder bort mellem de nordiske lande og omverdenen, eller rettere sagt, tolden gøres fælles, men egentlig toldunion for EFTA-varer har vi jo allerede. Så nogen større betydning ville en nordisk toldunion ikke få. Derimod må man jo gøre sig klart, at man kan ikke være medlem af to toldunioner, og risikoen for, at en nordisk toldunion ville betyde en spærring for vore videre forhandlinger om indtræden i det europæiske fællesskab, ville betyde en begrænsning i vor handlefrihed, er nærliggende, og derfor kan efter min mening en nordisk toldunion ikke drøftes undtagen i sammenhæng med en almindelig nordisk økonomisk union, underbygget af enighed mellem de nordiske lande om, at denne unions mål er en samlet tilknytning til Det europæiske økonomiske Fællesskab. Hvis denne målsætning ikke kan opretholdes, er det bedre at lytte til de mange udtalelser fra erhvervs-kredse, som advarer, og advarer med god begrundelse, mod en isoleret oprettelse af en nordisk toldunion.

Men selv om disse nordiske forhandlinger ikke fører til en eller anden institutionel ordning, et eller andet nyt nordisk apparat, har det selvfølgelig sin værdi, at de nordiske lande gennem stadige forhandlinger kommer hinandens økonomi nærmere. Jeg tror ikke, at de nordiske landes problemer egner sig til at løses ved institutioner. Vi står hinanden for nær, vi kender hinanden for godt, og vi er bange for, at en af os skal blive for stærk. Det er den frygt, der ligger os alle sammen i blodet, og den tror jeg vi må tage med som en højst betydnings-